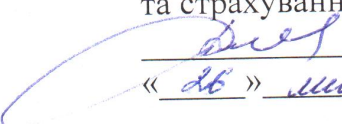

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Допускається до захисту
Зав. кафедри фінансів, банківської справи
та страхування

 к.е.н., доцент Драган О.О.
« 26 » листопада 2021 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

Формування та використання фінансових ресурсів
домогосподарств в Україні

Виконав (ла)

Черниш Юлія Іванівна

 прізвище, ім'я, по батькові, підпис

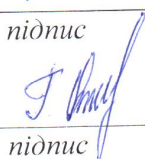
Керівник

професор Варченко О.М.

 вчене звання, прізвище, ініціали підпис

Рецензент

доцент Гаврик О.Ю.

 вчене звання, прізвище, ініціали підпис

Я, Черниш Юлія Іванівна, засвідчую, що кваліфікаційну роботу виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

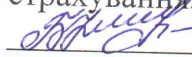
Біла Церква – 2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Затверджую

Гарант ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»

 к.е.н., доцент Артімонова І.В.
« 17 » грудня 2020 р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу здобувача

Черниш Юлії Іванівни

Тема «Формування та використання фінансових ресурсів домогосподарств в Україні»

Затверджено наказом ректора № 6/3 від 25 січня 2021 року

Перелік питань, що розробляються в роботі:

1. Вплив інвестиційного потенціалу на реалізацію ощадно-інвестиційної поведінки домогосподарств.
2. Вектори активізації ощадно-інвестиційної поведінки домогосподарств в сучасних умовах фінансової нестабільності
3. Аналіз ощадно-інвестиційної поведінки домогосподарств на ринку банківських послуг

Вихідні дані (за необхідності) – дані Державної служби статистики України, наукові періодичні видання, ресурси мережі Інтернет

Календарний план виконання роботи

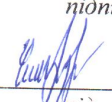
Етап виконання	Дата виконання етапу	Відмітка про виконання
Огляд літератури	28.12.2020	<u>28.12.2020</u>
Методична частина	31.05.2021	<u>31.05.2021</u>
Дослідницька частина	06.09.2021	<u>06.09.2021</u>
Оформлення роботи	15.10.2021	<u>15.10.2021</u>
Перевірка на плагіат	01.11.2021	<u>01.11.2021</u>
Подання на рецензування	15.11.2021	<u>15.11.2021</u>
Попередній розгляд на кафедрі	29.11.2021	<u>29.11.2021</u>

Керівник кваліфікаційної роботи

підпис

професор Варченко О.М.

Здобувач

підпис

Черниш Ю.І.

Дата отримання завдання « 17 » грудня 2020 р

АНОТАЦІЯ

Черниш Юлія Іванівна. Формування та використання фінансових ресурсів домогосподарств в Україні

Досліджено концептуально-теоретичні основи ощадно-інвестиційної поведінки домогосподарств та визначити мотиви і чинники її формування. Обґрунтовано вплив інвестиційного потенціалу на реалізацію ощадно-інвестиційної поведінки домогосподарств. Оцінено ощадно-інвестиційну поведінку домогосподарств на вітчизняному ринку квазізаощаджень. Запропоновано вектори активізації ощадно-інвестиційної поведінки домогосподарств в сучасних умовах фінансової нестабільності.

Використано методи історичний, узагальнення, діалектичний, абстрактно-логічний, метод аналогії, теоретичного моделювання, системно-структурний, статистичного аналізу, порівняння, формалізації та графічний.

Зроблено висновок, що питання формування і реалізації ощадно-інвестиційної поведінки домогосподарств на сучасному етапі розвитку українського суспільства потребують глибокого науково-теоретичного і прикладного дослідження, адже саме активна фінансова поведінка громадян значною мірою впливає на розвиток національної економіки.

Одержані результати можуть бути використані в Узинській ОТГ.

Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів та висновків, містить 14 рисунків і 15 таблиць. Основний текст роботи викладено на 92 сторінках. Список використаних джерел налічує 69 найменувань.

Ключові слова: ощадно-інвестиційна поведінка домогосподарств, ринок фінансових послуг, інвестиційний потенціал, фінансова грамотність.

ANNOTATION

Chernysh Yuliya Ivanivna. Formation and use of financial resources of households in Ukraine

The conceptual and theoretical bases of savings and investment behavior of households are studied and the motives and factors of its formation are determined. The influence of investment potential on the realization of savings and investment behavior of households is substantiated. The savings and investment behavior of households in the domestic quasi-savings market is assessed. Vectors of activation of saving and investment behavior of households in modern conditions of financial instability are offered.

Methods of historical, generalization, dialectical, abstract-logical, method of analogy, theoretical modeling, system-structural, statistical analysis, comparison, formalization and graphic are used.

It is concluded that the formation and implementation of savings and investment behavior of households at the present stage of development of Ukrainian society require in-depth scientific-theoretical and applied research, because it is the active financial behavior of citizens significantly affects the development of the national economy.

The obtained results can be used in Uzinskaya OTG..

Qualification work consists of an introduction, three sections and conclusions, contains 14 figures and 15 tables. The main text of the work is set out on 92 pages. The list of used sources includes 69 items.

Key words: savings and investment behavior of households, financial services market, investment potential, financial literacy.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНО-ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПОВЕДІНКИ ДОМОГОСПОДАРСТВ	6
1.1. Теоретичні засади фінансової поведінки домогосподарств.....	6
1.2. Ощадно-інвестиційна поведінка як складова фінансової поведінки домогосподарств: сутність, мотиви, чинники.....	15
1.3. Інвестиційний потенціал та його вплив на формування ощадно-інвестиційної поведінки домогосподарств.....	24
Висновки до розділу 1.....	27
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПОВЕДІНКИ ДОМОГОСПОДАРСТВ В УКРАЇНІ	
2.1. Ощадно-інвестиційна поведінка домогосподарств на ринку банківських послуг.....	30
2.2. Аналіз поведінки домогосподарств на ринку фінансових послуг України.....	42
2.3. Оцінка ощадно-інвестиційної поведінки домогосподарств квазі заощаджень.....	49
Висновки до розділу 2.....	55
РОЗДІЛ 3. ОСНОВНІ НАПРЯМИ АКТИВІЗАЦІЇ ОЩАДНО- ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОВЕДІНКИ ДОМОГОСПОДАРСТВ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ РИНКУ	
3.1. Зарубіжний досвід впливу фінансової грамотності на формування і використання фінансових ресурсів домогосподарств....	57
3.2. Напрями підвищення рівня фінансової грамотності у контексті реалізації ощадно-інвестиційної поведінки домогосподарств.....	62
3.3. Перспективи активізації ощадно-інвестиційної поведінки домогосподарств у сучасних умовах.....	71
Висновки до розділу 3.....	78
ВИСНОВКИ.....	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	85
ДОДАТКИ.....	92

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Фінансова безпека домогосподарств в Україні: сучасні проблеми та механізм забезпечення / кол. авт; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Б. І. Пшика. – Львів: СПОЛОМ, 2020. – 274 с.
2. Городняк І.В. Методологічні засади аналізу соціально-економічної сутності домогосподарств / І.В. Городняк // Економіка і суспільство. – 2017. – №6. – С. 3–7.
3. Кізима Т. Фінансова поведінка домогосподарств: сутність, класифікація, чинники впливу / Т. Кізима // Світ фінансів. – 2012. – № 4. – С. 19–26.
4. Шаманська Н. Теорія поведінкових фінансів: генезис та еволюція / Н. Шаманська, О. Шаманська // Світ фінансів. – 2016. – Вип. 1. – С. 173–184.
5. Галишнікова, Е.В. Финансовое поведение населения: сберегать или тратить / Е.В. Галишнікова // Финансовый журнал. – 2013. – №2 (12). – С. 133.
6. Єфременко Т. Фінансова поведінка населення України // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2002. – № 2. – С. 165–175.
7. Кізима Т.О. Стратегії та моделі фінансової поведінки домашніх господарств у сучасних умовах / Т.О. Кізима // Світ фінансів. – 2009. – № 2 (19). – С. 86–96.
8. Баранова В.Г. Фінансова стратегія як складова управління фінансовими ресурсами домогосподарства / В.Г. Баранова, Г.М. Коцюрубенко // Економіка та держава. – 2015. – № 12. – С. 20–23.
9. Павлюк Т.І., Урбанович В.А. Аналіз динаміки та структури заощаджень населення України. Науковий огляд. 2017. №9(30). DOI: <http://oaji.net/articles/2017/797-1479503144.pdf>.
10. Кізима Т.О. Поведінкові фінанси у концепціях класичної та інституціональної теорій / Т.О. Кізима // Світ фінансів. – 2014. – Вип. 3. – С. 7–18.
11. Фінанси: підручник. / за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – 2-ге вид.

переробл. і доповн. – К.: Знання, 2013. – 687 с.

12. Кізима Т. Домогосподарство як елемент економічної системи: сутність, еволюція та функції в умовах ринку / Т. Кізима // Вісн. ТНЕУ. – 2008. – № 3. – С. 22–36.

13. Гладун О. М. Домогосподарство як елемент економічної системи [Електронний ресурс] / О. М. Гладун. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/naukma/Sn/2003_22-/48_gladun_om.pdf

14. Measuring financial well-being: A guide to using the CFPB Financial Well-Being Scale. Офіційний веб-сайт Бюро фінансового захисту споживача URL: <https://www.consumerfinance.gov/data-research/research-reports/financial-well-being-scale/>

15. Friedman M. A theory of the consumption function, Princeton: Princeton University Press, 1957. pp. 220-239. Режим доступу: <https://econpapers.repec.org/bookchap/nbrnberbk/frie57-1.htm>

16. Войнова, В.И. Статистическое наблюдение как информационная основа исследования финансового поведения населения/ В.И. Войнова//Учёт и статистика. –2017. – №2 (42). – С. 52.

17. Кізима Т. Поведінкові фінанси як новий напрям досліджень сучасної фінансової науки. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону: наук. зб. Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2014. Вип. 9. Т. 2. С. 175-179.

18. Кізима Т., Кізима А. Домогосподарства на фінансовому ринку України: поведінково-мотиваційний аспект. Світ фінансів. 2017. Вип. 3. С. 89-101.

19. Гордіца Т.М. Банківські заощадження домашніх господарств: нано-, мікро-, мезо- й макрорівні в теоретичному та практичному аспектах. С. 29-33. URL: <http://www.nbu.gov.ua>.

20. Єфременко Т. Фінансова поведінка населення України. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2002. № 2. С. 165-175.

21. Ломачинська І.А. Оптимізація фінансової поведінки

домогосподарств у трансформаційній економіці України. Економічний простір. 2012. № 49. С. 141-149.

22. Смовженко Т.С., Кузнєцова А.Я. Фінансова грамотність населення та її вплив на розвиток економіки України/ Т.С. Смовженко, А.Я. Кузнєцова // Регіональна економіка. – 2014. – №2. – С. 34–42.

23. Вдовиченко А.М. Фінансовий потенціал населення: нові можливості інноваційного розвитку економіки України: монографія. Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2019. 225 с.

24. Мясенко В.В. Психологічна структура фінансової поведінки молоді. Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина української держави: зб. наук. Праць / за заг.ред.М. М. Слюсаревського. К.: Міленіум, 2007. Вип. 5-6. С. 300-308.

25. Кізіма Т., Кізіма А. Домогосподарства на фінансовому ринку України: поведінково-мотиваційний аспект. Світ фінансів. 2017. Вип. 3. С. 89-101.

26. Бережна І.Ю. Банки та небанківські кредитно-фінансові інститути як складові інституціонального середовища інвестиційної діяльності. Формування ринкових відносин в Україні. 2009. № 8 (99). С. 83-89.

27. Богомоллова Т.Ю., Тапилина В.С. Финансовое поведение домохозяйств в России в середине 90-х годов. Экономическая наука современной России. 1998. № 4 . С. 58-69.

28. Суркин В.В. Трансформация финансового поведения домохозяйств в условиях рыночной экономики. Ученые записки. Роль и место цивилизованного предпринимательства в экономике России. 2009. Вип. XVI. С. 81-91.

29. Галишнікова Е.В. Финансовое поведение населения: сберегать или тратить. Финансовый журнал. 2013. № 2. С. 133-140.

30. Шабунова А.А., Белехова Г.В. Экономическое поведение населения: теоретические аспекты: Препринт. Вологда: ИСЭРТ РАН, 2013. 134 с.

31. Шаманська О. Фінансова грамотність як основа оптимізації

фінансової поведінки домогосподарств в сучасних умовах. Методологічні проблеми фінансової теорії та практики : Збірник наукових праць. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. С. 151-154.

32. Кізима Т. Стратегії та моделі фінансової поведінки домашніх господарств у сучасних умовах. Світ фінансів. 2009. Вип. 2 (19). С. 86-96.

33. Хотинская Г.И., Качкин К.Е. Финансы домохозяйств: влияние на финансовый рынок России. Финансовый бизнес. 2005. № 5-6. С. 60-70.

34. Радаев В.В. Рынок как объект социологического исследования. СОЦИС. 1999. № 3. С. 28-37.

35. Заяць В.С. Інвестиційні можливості домогосподарств України: обмеження і перспективи. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 5. С. 4-6.

36. Дудинець Л.А. Фінансова поведінка домогосподарств та її детермінанти / Л.А. Дудинець, Г.Г. Голуб, Р.Р. Голуб // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. – 2020. – Вип. 2. – С. 42–47. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2020_2_10.

37. Воробйов Ю.М. Фінанси домашніх господарств у фінансовій системі держави: монографія / Воробйов Ю.М., Ворошило В.В. – Сімферополь: ВД «АРІАЛ», 2014. – 232 с.

38. Квасницька Р.С. Формування та використання інвестиційного потенціалу інститутів фінансового ринку України: дис. . д-р. екон. наук : 08.00.08; ДВНЗ «Ун-т банків. справи». Київ, 2017. 595 с.

39. Ангелко І.В. Оцінка основних складових життєвого рівня населення України / І.В. Ангелко, Г.А. Лех // Український соціум. – 2016. – № 2 (53). – С. 36-49.

40. Кізима Т. Заощадження домашніх господарств: сутнісно-теоретичні та класифікаційні аспекти. Формування ринкових відносин в Україні : зб. наук. праць. К., 2013. Вип. 10 (113). С. 200-206.

41. Кізима Т.О. Заощадження домогосподарств: світовий досвід і вітчизняні реалії. Інноваційна економіка. 2014. №7 (45). С. 171-176. URL : <http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek> 2014 7 41

43. Кізима Т. Заощадження домашніх господарств: сутнісно-теоретичні та класифікаційні аспекти. Формування ринкових відносин в Україні : зб. наук. праць. К., 2013. Вип. 10 (113). С. 200-206.

44. Доходи і витрати населення України у 2016-2020 роках. URL: <http://ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/gdn/dvn/dvn%20u/dvn%20kv19%20u.htm>

45. Методика викладання фінансової грамотності: навч. посіб. / Т.О. Кізима, В.В. Письменний, С.Л. Коваль [та ін.]; за ред. Т.О. Кізими. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2018. 200 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/29196/1/%d0%9c%d0%92%d0%a4>

46. Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення станом на 31.12.2020 р. URL : [https://www.nfp.gov.ua/files/18 Dep Repetska/NPF IV kv%202020.pdf](https://www.nfp.gov.ua/files/18%20Dep%20Repetska/NPF%20IV%20kv%202020.pdf)

47. Підсумки діяльності кредитних спілок за 2020 рік. URL: [https://www.nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/-KS/ks 2020.pdf](https://www.nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/-KS/ks%202020.pdf)

48. Депозити домашніх господарств у розрізі видів валют і строків погашення. URL : <https://bank.gov.ua/files/3.2-Deposits.xls>

49. Методика викладання фінансової грамотності : навч. посіб. / Т.О. Кізима, В.В. Письменний, С.Л. Коваль [та ін.] ; за ред. Т.О. Кізими. Тернопіль : Осадца Ю.В., 2018. 200 с. URL

50. Карпишин Н. Інвестиційна поведінка домогосподарств: світові моделі і національні особливості. // [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/2851/1/Карпишин%20Н..pdf>

51. Фомішина В.М. Проблеми диверсифікації фінансових інструментів при розміщенні заощаджень приватних дрібних інвесторів. URL: <http://www.nbu.gov.ua>

52. Кізима Т.О., Луцишин О.О. Аналітичний огляд інфраструктури фінансового ринку України: інституційний аспект. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: «Економіка». 2017. Вип. 2 (30). С. 62-69.

53. Підсумки діяльності страхових компаній за 2020 рік. URL

:<https://forinsurer.com/files/file00634.pdf>

54. Інвестиції в дорогоцінні метали: плюси і мінуси. URL: <https://ffm.ua/blog/articles/investopediia/post/investytsii-v-dorohotsinni-metaly-pliusy-i-minusy>

55. Столярова А. А. Анализ мировой практики развития финансового образования и повышения финансовой грамотности населения. *Финансы и кредит*. 2013. №34 (418). С. 72–78.

56. Кузнецов Н. Г. Развитие системы инноваций в непрерывном финансовом образовании. *Финансы и кредит*. 2013. №41 (425). С. 2–12

57. Сидорова А. В. Доходи та витрати населення: статистичне оцінювання, моделювання та прогнозування. *Finane, accounting, banks*. 2018. Вип. 1. С. 154–162. 42

58. Фінансова грамотність та обізнаність: факти та висновки. URL: <http://www.uaib.com.ua>

59. Національний банк. Фінансова грамотність. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=3115908

60. Смовженко Т. С. Фінансова грамотність населення та її вплив на розвиток економіки України. *Регіональна економіка*. 2019. № 2. С. 34–42.

61. Шаманська О. Фінансова грамотність як основа оптимізації фінансової поведінки домогосподарств в сучасних умовах. Методологічні проблеми фінансової теорії та практики : Збірник наукових праць. Тернопіль: ТНЕУ, 2015. С. 151-154.

62. Юрій С.І., Кізима Т.О. Фінансова грамотність населення в діалектиці сучасних освітніх тенденцій. *Фінанси України*. 2013. № 2 (195). С. 16-25. URL : http://finukr.org.ua/docs/FU_12_02_016_uk.pdf

63. Кізма Т.О., Куцяк В.О. Особисте фінансове планування: сутність, специфіка, основні етапи. *Світ фінансів*. 2016. Вип. 3. С. 62-70. URL : <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/891/899>

64. Ковтун О.А. Механізм підвищення освітнього рівня домогосподарств у фінансовій сфері. *Сталий розвиток економіки*. 2013. № 2.

С. 297-302.

65. Слобода Л.Я. Фінансова грамотність як чинник забезпечення ефективності використання банківського капіталу. Вісник Університету банківської справи Національного банку України. 2012. № 2. С. 167-172.

66. Кізима Т.О. Інститут незалежних фінансових консультантів: становлення та перспективи розвитку в Україні. Світ фінансів. 2013. Вип. 3. С. 145-151. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/14571/1/%D0%A1%D1%82%D0%B>

67. Ковтун О.А. Підвищення рівня фінансової грамотності як фактор активізації фінансової діяльності домогосподарств. Прометей. 2019. № 1 (37). С. 238-242.

68. Бонд Р., Куценко О., Лозицька Н. Фінансова грамотність та обізнаність в Україні: факти та висновки / Проект розвитку фінансового сектору (FINREP). 2013. 40 с. URL : www.finrep.Kiev.ua

69. Ярова М. Депозити і нерухомість: скільки, як і куди інвестують айтішники в Україні - дослідження. URL: <https://ain.ua/2020/02/14/chastnye-investory-v-ukraine/>